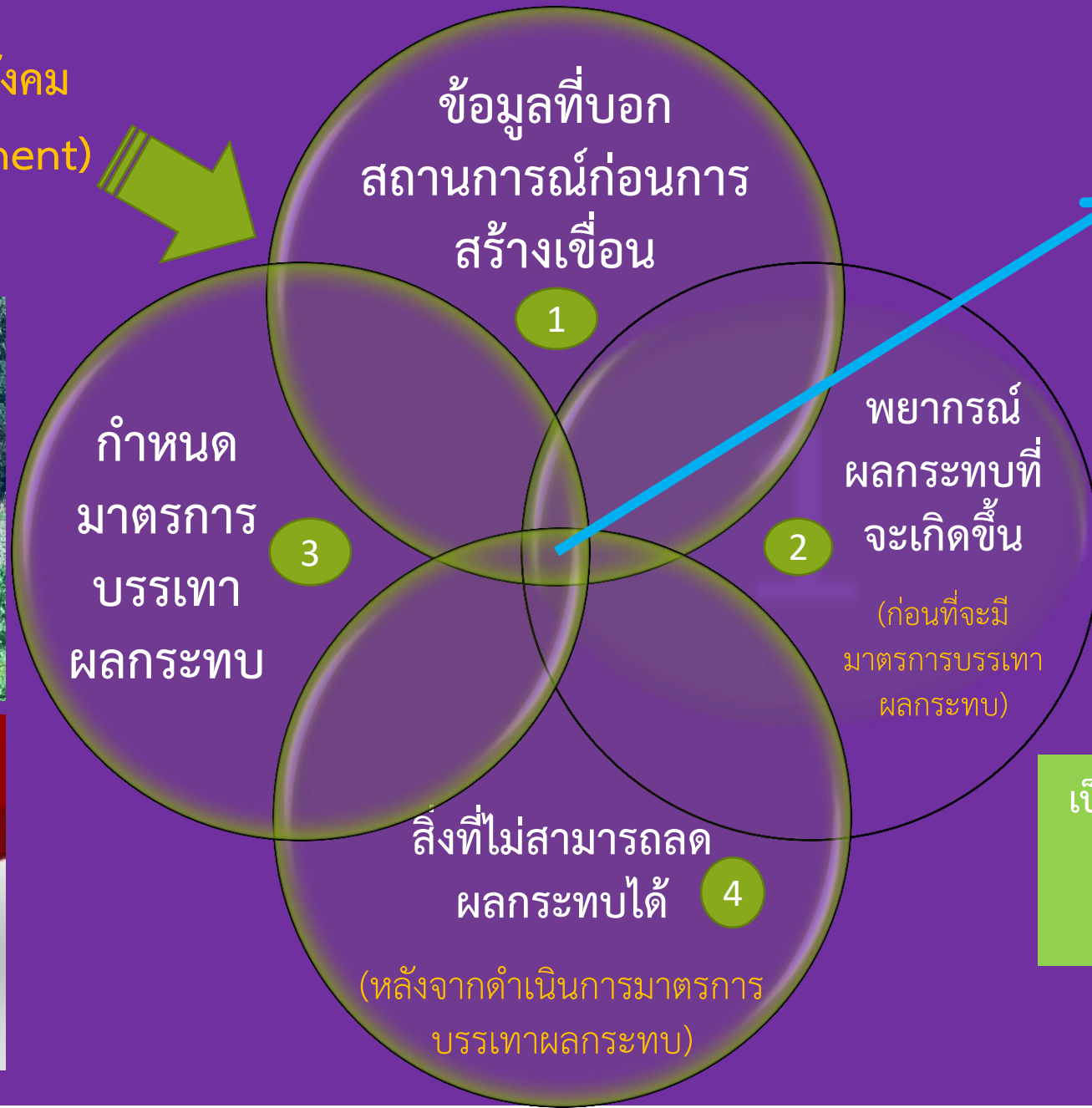

ความเห็นและข้อสังเกตด้านเศรษฐกิจและสังคม
และผลกระทบด้านข้ามพรมแดน
พิจารณาจากเอกสารโครงการเขื่อนปากกลาย

มาลาศรี คำศรี

ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจและสังคม

การประเมินผลกระทบด้านสังคม
(Social Impacts Assessment)

- ✓ ใครจะได้รับผลกระทบ?
- ✓ กระทบอย่างไร?
- ✓ จะมีมาตรการบรรเทาผลกระทบได้อย่างไร?
- ✓ เพื่อให้คุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างน้อยดีเท่ากับก่อนสร้างเขื่อนหรือดีกว่า

เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่า
ควรสร้างเขื่อนหรือไม่?
หรือจะมีการปรับปรุงอย่างไร?

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ใครจะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากกลาย?

ชุมชนในประเทศไทย:

- เหนือบริเวณพื้นที่เก็บกักน้ำ: 5 หมู่บ้าน 256ครัวเรือน ราษฎร จำนวน 1,377 คน จะได้รับผลกระทบทางอ้อม
- บริเวณพื้นที่เก็บกักน้ำ: 8 หมู่บ้าน 744 ครัวเรือน ราษฎร จำนวน 3,647 คน ที่จะได้รับผลกระทบและอพยพโยกย้าย
- บริเวณพื้นที่ด้านล่างเขื่อน: 12 หมู่บ้าน 2,913 ครัวเรือน ราษฎร จำนวน 15,363 คน ที่จะได้รับผลกระทบ
- 3 หมู่บ้าน 354 ครัวเรือน ราษฎรจำนวน 1,714 คน ที่จะเป็นหมู่บ้านมีผู้อพยพโยกย้ายเข้าอยู่

ผลกระทบข้ามพรมแดน (ระยะทาง 5 กม. ริมฝั่งแม่น้ำโขง):

- โซน 1 – ภาคเหนือประเทศไทย
- โซน 2 – ไทย-ลาว
- โซน 3 – ภาคใต้ประเทศไทย
- โซน 4 – กัมพูชา
- โซน 5 – เวียดนาม

ข้อมูลการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม จากการสร้างเขื่อนปากลาย

1. ข้อมูลการพึ่งพาทรัพยากรบริเวณแม่น้ำ

1. การประเมินจำนวนประชากรที่ใช้หรือพึ่งพาทรัพยากรบริเวณแม่น้ำเพื่อการดำรงชีวิตยังไม่ชัดเจน อาจมีสาเหตุมาจาก
 - 1) ฐานข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ข้อมูลมีน้อย
 - 2) การเก็บข้อมูลภาคสนามและการคัดเลือกตัวแทนไม่ครอบคลุมพื้นที่ ส่งผลทำให้ข้อมูลที่ได้ อาจจะไม่ได้ตัวแทนของพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบที่แท้จริง
 - 3) ควรมีการเก็บข้อมูลที่ครอบคลุม และวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการสากลด้านการประเมินคม เพื่อการพยากรณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลังจากการสร้างเขื่อน

2. ข้อมูลการทำการประมง

1. การประเมินผลกระทบด้านการประมงยังไม่ชัดเจน

- ✓ ข้อมูลด้านความสำคัญของการทำการประมงในเอกสารมีความแย้งกัน
- ✓ ขาดข้อมูลผู้หาปลา ผลจับสัตว์น้ำ จำนวนเครื่องมือทำการประมง ซึ่งทำให้ผลการประมงกระทบด้านการประมงจากการสร้างเขื่อนปากลาย มีน้อยมาก
- ✓ การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านอุทกศาสตร์ต่อทรัพยากรสัตว์น้ำและอาชีพการประมงยังไม่ชัดเจน

ซึ่งข้อมูลนี้มีความสำคัญต่อการประเมินผล
ที่จะกระทบในแต่ละพื้นที่

ผลกระทบข้ามพรมแดน

โซน	ระดับการพึ่งพาแม่น้ำโขง	
	ริมฝั่งแม่น้ำ ด้านซ้าย	ริมฝั่งแม่น้ำ ด้านขวา
โซน 1: ภาคเหนือของลาว (0.9 ล้านคน)	3.7	3.8
โซน 2: ไทย-ลาว (2.6 ล้านคน)	3.1	2.7
โซน 3: ภาคใต้ลาว (0.6 ล้านคน) บ้านเวินบีก ถึงชายแดนกัมพูชา	3.3	3.2
โซน 4: กัมพูชา (8.5 ล้านคน) ชายแดนกัมพูชาถึงชายแดนเวียดนาม	4.1	4.0
โซน 5: ภาคใต้เวียดนาม (12.5 ล้านคน) ชายแดนเวียดนามถึงเดลต้าเวียดนาม	4.1	4.2

ผลกระทบข้ามพรมแดน

- ✓ บริเวณที่จะสร้างเขื่อนปากลายห่างจากประเทศไทยประมาณ 100 กม. ด้านใต้ของเขื่อนบริเวณโซน 2 (ไทย-ลาว)
- ✓ พื้นที่ประเทศไทยได้ถูกระบุไว้ว่าจะเป็นบริเวณที่ประชาชนจะได้รับผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคมในระดับปานกลาง (2.7-3.1)
- ✓ อย่างไรก็ตาม ไม่มีข้อมูลรายละเอียดผลประเมินผลกระทบด้านพรมแดนที่ชัดเจนว่ากระทบอย่างไรต่อประชาชนในชุมชนที่อยู่ทางด้านใต้เขื่อน (ไทย กัมพูชา เวียดนาม)

* ระดับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากลาย: 1=ต่ำมาก, 2=ต่ำ, 3=ปานกลาง, 4=สูง, 5=สูงมาก

ผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม

- ✓ ไม่มีมาตรการลดผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคมหรือผลกระทบสะสมที่จะเกิดขึ้นหลังจากสร้างเขื่อนปากลาย
- ✓ ดังนั้น จึงไม่มีแผนการจัดสรรงบประมาณสำหรับการติดตาม (Monitoring) และการบรรเทา (Mitigation) ผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคม (Social impact transboundary impact)

มาตรการบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดน

ไม่มีการกำหนดมาตรการบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคมสำหรับราษฎรและชุมชนที่อยู่ใต้เขื่อนซึ่งมีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่าจะได้รับผลกระทบด้านลบ (Negative impacts) ตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับสูง อย่างไรก็ตาม เอกสารระบุว่า ผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมจะบรรเทาได้เมื่อมีการบริหารจัดการ การติดตามและมาตรการลดผลกระทบในด้านวิชาการส่วนอื่นแล้ว เช่น มาตรการด้านความปลอดภัยเขื่อน การสร้างบรรไดปลาโจน ฯลฯ

ข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณา

1. ควรมีการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากรายงานการศึกษาจากแหล่งอื่น เช่นข้อมูลจาก MRC (SIMVA, Council study) ข้อมูลสถิติของประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่:
 - ✓ เป็นปัจจุบันเพื่ออธิบายสถานการณ์ปัจจุบันที่ถูกต้องและแม่นยำขึ้น
 - ✓ ครอบคลุมทุกด้านสำหรับการประเมินผลกระทบด้านสังคม
 - ✓ เป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนของพื้นที่ที่จะกระทบจากเขื่อนปากลายอย่างแท้จริง
2. ถึงแม้ว่า PDG 2009 จะไม่ครอบคลุมในเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม และผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคม แต่ก็เป็นข้อกังวลของประเทศสมาชิกที่จะได้รับผลกระทบ (ไทย กัมพูชา และเวียดนาม)
3. ดังนั้น ควรมีการประเมินในประเด็นของผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคม และผลกระทบสะสมต่อพื้นที่ที่อยู่ด้านใต้เขื่อนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดครอบคลุมว่า:
 - ✓ กระทบอย่างไร? และใครจะได้รับผลกระทบบ้าง?
 - ✓ กำหนดมาตรการการติดตามและมาตรการบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดน?
 - ✓ และถ้าหากว่าเกิดผลกระทบแล้วไม่สามารถบรรเทาได้จะมีมาตรการอย่างไร?
 - ✓ แผนงบประมาณด้านการติดตามและลดผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสังคม?

ขอพระคุณค่ะ

